

Cecilia Olsson Jers

**Möjligheter för etosetablering
i klassrummet**

Smdi Uppsala 27-28 november 2008

Muntlighetens möjligheter –
retorik, berättande, samtal

Undersökning – läsår 06-07 :

- Samhällsvetenskapliga programmet årskurs ett
- Deltagande observation – fältanteckningar
- Intervjuer
- Inspelningar: diktafon och video
- Skriftligt material

I varje kommunikativt sammanhang etablerar människan sitt etos – sin muntliga karaktär.
Aristoteles – karaktär, kompetens och välvilja.

Retorik

Talövning

Muntlig framställning

Muntligt anförande

(Muntlig del)

Intellectio och inventio runt köksbordet:

Pojken har fått en uppgift i svenskämnet på gymnasiet om att argumentera mot dödsstraff. På frågan om varför han valt just det ämnet svarar han: "Det fanns på den lista vi fick välja ämne från och jag tänkte att jag är ju emot dödsstraff så det blir enkelt och bra."

Han börjar prata om varför han är emot dödsstraff när insikten slår honom att det känns omotiverat att argumentera mot dödsstraff eftersom man i Sverige inte har avrättat någon på över 100 år och att lagen mot dödsstraff snart är 90 år. Han funderar på att byta ämne, men kommer fram till att han kan argumentera för att Kina ska införa en lag som är mot dödsstraff, eftersom han läst nånstans på Internet att av de 3000 dödsstraff som verkställs i världen idag sker 90 % i Kina. Nöjd med detta fortsätter han leta argument tills hans syster påpekar att Kina har skrivit på konventionen om de mänskliga rättigheterna där tredje artikeln handlar om rätten till liv.

Pojken ser sin argumentation vittra sönder och vill byta ämne igen, men kommer inte ihåg vilka andra ämnen det fanns att välja på från listan. Istället kommer han fram till att hans argumentation kanske kan fungera om han ändrar tesen från det allmänna "mot dödsstraff" till att Kina måste uppmanas att följa konventionen de skrivit på om mänskliga rättigheterna som är mot dödsstraff.

"Tror ni att man får ändra tesen så", frågar han.

Den retoriska situationen

En retorisk situation består av ett stort antal komponenter som innefattas i ämnet eller problemet som avhandlas, publiken och deras relation till ämnet och till talaren samt talaren och hans eller hennes relation till ämnet, publiken och sig själv (Crowley, Sharon & Hawhee, Debra (1999) *Ancient Rhetorics for contemporary students*. Boston: Allyn and Bacon).

Lektion	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII
Skriftligt													
Genre/ texttyp	Berättelse Beskrivning		Intervju	Isländsk saga Beskrivning		Artikel Insändare	Argumenta- tion			Utredande uppsats Debatt- artikel		Utredande uppsats/ Argumente- rande uppsats	
Verktyg	Elocutio		Inventio Dispositio Elocutio	Dispositio		Dispositio Elocutio	Dispositio Elocutio			Dispositio		Process- skrivning	
Muntligt													
Genre/ texttyp		Beskriv- ning			Argumenta- tion som debatt *		Argumenta- tion som debatt **	Enkät med öppna svars- alternativ	Argumenta- tion som debatt ****		Argumenta- tion som debatt		Argument- erande tal *****
Verktyg					Inventio		Elocutio	Reflektion	Inventio ***		Actio		

Arbetsprocess	Muntligt	Skriftligt	Summa delar i arbetsprocess
Inventio	2	1	3
Dispositio	0	5	5
Elocutio	1	4	5
Total	3	10	13

**Preliminär titel:
Klassrummet som muntlig arena
Bygga och etablera etos**

cecilia.olsson_jers@mah.se

